

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Preprečevanje mladoletniškega prestopništva: Vpliv varovalnih dejavnikov v ruralnih in urbanih okoljih

IZA KOKORAVEC POVH, FAKULTETA ZA VARNOSTNE VEDE UNIVERZE V
MARIBORU

PROF. DR. GORAZD MEŠKO, FAKULTETA ZA VARNOSTNE VEDE UNIVERZE V
MARIBORU

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Varovalni dejavniki

- Varovalni dejavniki so zaščitni mehanizmi, ki zmanjšujejo verjetnost prestopniškega vedenja.
- So ključni za preučevanje, saj omejujejo dolgoročne negativne posledice prestopništva.
- Družina je eden izmed najmočnejših in najpomembnejših varovalnih dejavnikov. Ugodno družinsko okolje, močne vezi in čustvena podpora ter starševski nadzor.
- V obdobju najstništva so vedno bolj pomembni tudi prijatelji in navezanost na „konvencionalne“ vrstnike.
- Drugi pomembni varovalni dejavniki so tudi šolsko okolje, vključenost v prostochasne dejavnosti, kohezija soseske in osebnostne značilnosti.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris Javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Ruralna in urbana okolja

- Okolja s svojimi unikatnimi geografskimi, socialnimi in ekonomskimi značilnostmi vplivajo na mladoletniško prestopništvo.
- Urbana območja se soočajo z izzivi, kot so npr. višja stopnja kriminalitete, izpostavljenost okoljskim stresorjem, večja gostota prebivalstva.
- Ruralna območja so soočena z izzivi, kot so npr. pomanjkanje raznih storitev (zdravstvenih, socialnih, rekreativnih, prostočasnih in razvedrilnih), pomanjkanje zaposlitvenih možnosti, omejenostjo lokalnega prevoza.
- Po drugi strani se v ruralnih skupnostih stkejo tesnejše družbene mreže in povezanost med prebivalci.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Študija ISRD4 *(Mednarodna samonaznaitvena študija o mladoletniškem prestopništvu in viktimizaciji)*

- Preučuje izkušnje mladoletnikov s prestopništvom in viktimizacijo ter ugotavlja več o njihovem socialnem okolju.
- V ISRD4 (2020–2024) sodeluje okrog 40 držav iz celega sveta.
- Slovenija je nazadnje sodelovala v študiji ISRD2 (2005–2007).
- V ISRD4 sodeluje UM FVV v okviru programske skupine Varnost v lokalnih skupnostih (vodja: dr. Gorazd Meško).

ISRD

Kočevje, 20. november 2024

Fakulteta za varnostne vede

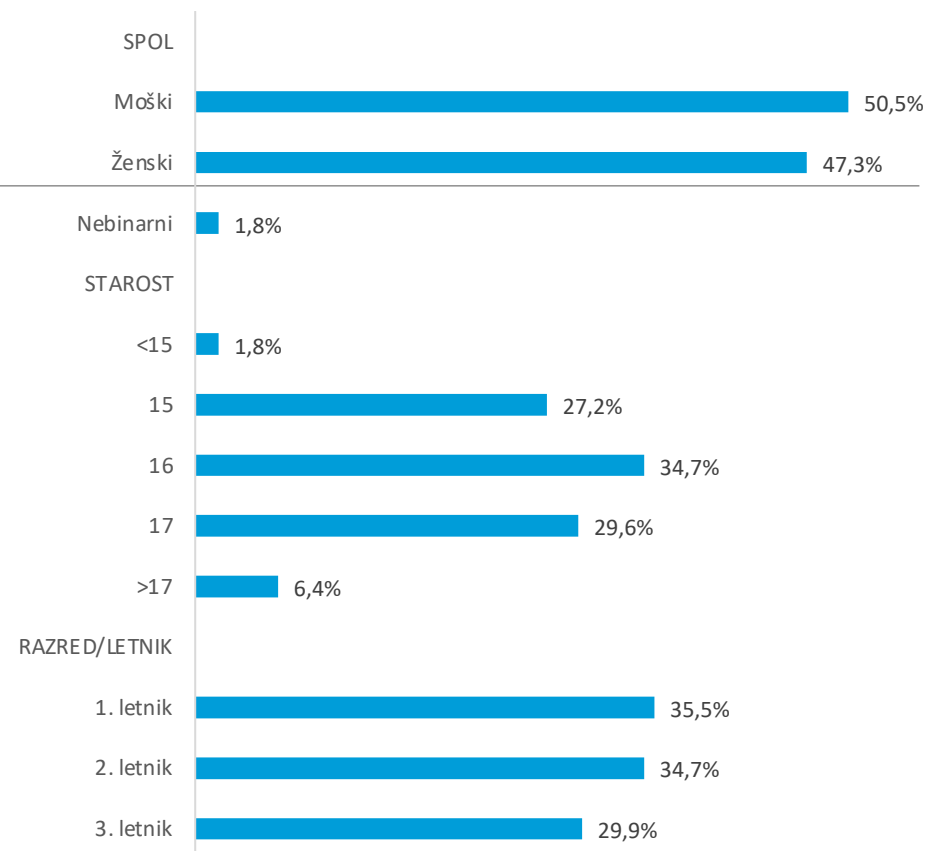

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Vzorec

- Zbiranje podatkov: 10. 10. 2022–30. 3. 2023.
- V šolah v urbanem in ruralnem okolju.
- Med 13 let in 18 let starimi učenci/dijaki (8. in 9. razred OŠ; 1., 2., in 3. letnik SŠ in gimnazije).
- Standardiziran vprašalnik (preko spletnega portala LimeSurvey ali fizičnih vprašalnikov).
- $N = 2.673$ (celoten vzorec).
- V tem prispevku primerjamo le dijake SŠ/gimnazij.
- Vzorec prispevka: 1.901 dijakov (988 urbane mladine, 913 ruralne mladine).

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris
Javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Metode in spremenljivke

- Za ugotavljanje povezanosti varovalnih dejavnikov s prestopništvom uporaba logistične regresije.
- Za pregled zanesljivosti in veljavnosti oblikovanih spremenljivk uporaba faktorske analize in Cronbachovega alfa.
- Odvisna spremenljivka: Prestopništvo (14 vrst prestopništva).
- Kontrolne spremenljivke: Spol (*moški in ženski*) in okolje (*ruralno in urbano*).
- Neodvisne spremenljivke: starševska podpora, starševski nadzor, navezanost na šolo, prijatelji (*neprestopniški, manj prestopniški, bolj prestopniški*), soseska, moralna presoja, impulzivnost in prosti čas (*obroki hrane z družino, učenje in delanje domačih nalog, zadrževanje na javnih mestih in udeleževanje zabav*).

Kočevje, 20. november 2024

REZULTATI

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Model 1 – Dejavniki socialnih odnosov (družina, prijatelji, šola)

- Statistično značilni dejavniki po moči korelacije: bolj prestopniški prijatelji, manj prestopniški prijatelji, starševski nadzor, starševska podpora, moški spol.
- Fantje imajo 1,28-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi s slabšo starševsko podporo/odnosom imajo 0,76-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi s slabšim starševskim nadzorom imajo 0,62-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi z manj prestopniškimi prijatelji imajo 6,61-krat večjo verjetnost in tisti z bolj prestopniškimi prijatelji imajo 27,97-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Model 2 – Drugi dejavniki (soseska in osebni dejavniki)

- Statistično značilni dejavniki po moči korelacije: moralna presoja, impulzivnost, urbano okolje, zadrževanje na javnih mestih, obrok z družino, učenje in domače naloge, neformalen odziv prebivalcev soseske na odklonsko ravnanje.
- Mladi iz urbanega okolja imajo 1,49-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi, ki prihajajo iz sosesk, kjer se prebivalci slabše odzivajo na odklonska ravnanja, imajo 1,12-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi s slabšo moralno presojo imajo 0,53-krat večjo verjetnost, mladi z bolj impulzivnim ravnanjem pa imajo 0,70-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi, ki manjkrat obedujejo z družino in ki se manjkrat učijo/delajo domače naloge, imajo 0,83-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški; mladi, ki se pogosteje zadržujejo na javnih mestih, pa imajo 0,80-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Model 3 – Vsi dejavniki

- Statistično značilni dejavniki po moči korelacije: bolj prestopniški prijatelji, manj prestopniški prijatelji, starševski nadzor, impulzivnost, urbano okolje, starševska podpora, zadrževanje na javnih mestih.
- Mladi iz urbanega okolja imajo 1,30-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi s slabšo starševsko podporo/odnosom imajo 0,77-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi s slabšim starševskim nadzorom imajo 0,66-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi z manj prestopniškimi prijatelji imajo 6,24-krat večjo verjetnost; tisti z bolj prestopniškimi prijatelji pa imajo 25,57-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi, ki so bolj impulzivni, imajo 0,75-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.
- Mladi, ki se pogosteje zadržujejo na javnih mestih, imajo 0,87-krat večjo verjetnost, da bodo prestopniški.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Diskusija in izzivi za prihodnost

- Najpomembnejši varovalni dejavniki se izkažejo: starševska podpora/odnos, starševski nadzor, neprestopniški vrstniki, manjša impulzivnost in manj pogosto zadrževanje na javnih mestih.
- Mladi iz ruralnih okoljih imajo manjšo verjetnost, da bodo vključeni v prestopništvo.
- Poleg omenjenih in testiranih dejavnikov so pomembni tudi drugi dejavniki, ki razložijo vključenost v prestopništvo.
- Razvoj ustreznih preventivnih strategij in intervencij je ključnega pomena za zmanjšanje prestopništva.
- Pomemben je dejavnik okolja in njegov vpliv na varovalne dejavnike (lokalne strategije).
- Krepitev varovalnih dejavnikov, ozaveščanje mladih, družin in šol, vključevanje v prostočasne dejavnosti, sodelovanje z lokalnimi odločevalci in deležniki.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Hvala za vašo pozornost!

ZA VEČ INFORMACIJ IN DODATNA VPRAŠANJA:

iza.kokoravec@um.si

Kočevje, 20. november 2024